

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posredovna številka 18 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna peti- vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

100. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 21. septembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Pred zasedanjem kranjskega deželne zbornice.

V četrtek se snide kranjski deželni zbor k peto šesttedenski zasedanju. Tista potvara, ki so jo klerikalci s cinično nesramnostjo krstili za «volilno reformo», ni delavstvu odprla vrata v deželno zbornico; kot deseti brat je delavstvo ostalo brez doma. Vzlic temu pa bo posvečalo deželnozbornskemu delovanju vso pozornost, zakaj delokrog te korporacije je prevažen za delavsko ljudstvo in delovanje klerikalcev, ki delajo z izročnim mandatom kot svinja z mehcom, prepotrebno javne kritike in kontrole.

Delavstvo je živo interesirano na zdravi in smotrni kulturni politiki, predvsem na zgradbi potrebnih občil, ki domese sveže krvi in hitrejši ritem v gospodarsko življenje, da se pomnoži popraševanje po delu in da izgine prisilna brezposelnost na domačih tleh.

Zanima se delavstvo za organizacijo javne šole, ki mu vzgaja naraščaj; zlasti mu ni vseeno, če izroča svojega otroka značajnemu učitelju, ali moralnemu pohabljenecu, kakor jih porajajo klerikalne persekucije, ki lomijo značaje in kupujejo duše.

Takisto važna za ljudske sloje je izpopolnitev deželne dobroteljske in deželne zdravstva.

V delokrog deželne zbornice spada tudi zakonodaja glede občinskega in občinskega volilnega reda. Zlasti na tem polju pa je treba korenite reforme. Naš občinski red in občinski volilni red sta reakcionarna do kosti: s svojo razredno razpredelbo, s svojimi častnimi občani in virilisti bide sedanji občinski volilni red v obraz slednjemu demokratizmu. Občina je vsled tega zaniknega volilnega reda politična domena, čisto tudi finančni plen privilegiranih koterij, ki ropajo in obračajo občinsko imetje in občinske dohodke v svoje sebične namene. Delavstvo, ki tvori dejansko hrbljišče in tudi davčni vodnjak, ki iz njega

zajemajo občine svoje finančno življenje, pa je po svoji ogromni večini brezpraven helot. To mora brezpogojno nehati in deželni zbor mora postaviti občino na demokratično podlago, uvesti mora splošno in enako, direktno in tajno volilno pravico. Občini pripadajo važne socialne funkcije, postati mora instrument resnične ljudske samouprave, zagradelj je priznati občini, hkrati z demokratizacijo večje samostojnost, predvsem pravico do uvedbe pravičnih davkov v svojo razbremenitve delavskih slojev in obremenitve večjega imetja.

Navsezadnje spada v delokrog deželne zbornice politično najvažnejša zakonodaja o deželnem volilnem redu. In tukaj bo deželni zbor moral zastaviti svoje delo. Kar so pred letom dali klerikalci ob asistenci in sodelovanju liberalcev iz rok pod slepilnim imenom volilne reforme, ni drugega nič, kot podla politična farsa, ki ji je usojeno le kratko življenje provizorija in ki se mora kar najhitreje pogrezniti v pozabljenje. To zmašilo ni vredno volilnoppravnih bojev slovenskega delavstva; nadaljnega volilnoppravnega boja ne bo prej konec, dokler ni izvojevana enaka volilna pravica za deželni zbor.

Socialno pravičnega deželnozbornskega delovanja ni pričakovati, dokler bodo posedali po deželni zbornici privilegiranci na podlagi najraznovrstnejših naslovov; deželni zbor je treba fundamentirati v ljudstvu samem.

Za uvedbo splošne in enake volilne pravice nosi moralčno in politično obveznost klerikalna stranka, ki razpolaga z absolutno večino v deželni zboru in ki se je z nešetimi prisegami javno zavezala k temu. Na njej je, da dano besedo moško in pošteno izpolni, če se hoče izogniti težkemu očitku političnega šarlatanstva in hinavskega demagoštva. Naprej pa povemo, da se delavstvo ne boče zadovoljilo z jalovim izgovorom, ki se je lani klerikalna stranka spomnila nanj: da vlada ne privoli v splošno in enako volilno pravico. Za resnično demokratično stranko ne more in ne sme biti merodajno mnenje vlade: demokratična stranka mora s svojo energijo prisiliti vlado, da se ne upira ljudski volji. Sicer pa se

demokratičnemu centralnemu parlamentu odgovorna vlada resno in dolgo ne more upirati demokratizaciji deželne volilnega reda. Zagradelj imaje prav tisti, ki trde, da hočejo klerikalci s sklicevanjem na vlado maskirati svojo nedemokratično in protiljudsko dušo.

Iz tega vidika bo delavstvo motrilo in sodilo deželnozbornsko delovanje v tekočem zasedanju.

Narodno vprašanje in socializem.

Zbor češke socialne demokracije je imel na dnevnem redu «Narodno vprašanje». Meščanske stranke, ki si neprenehoma belijo glave, na kakšen način bi pokazale, da bagatelizirajo socialno demokracijo, so vendar sledile zboru z največjim zanimanjem; ne le češki, temveč tudi drugojezični časopisi buržoazije so objavljali dolga poročila in razglabajoče članke in tako so nehote priznali, da je socialna demokracija mogočno dejstvo v tej državi in da je zbor vsake socialno-demokratične stranke velevažen dogodek, ki se ne da prezirati.

Bilo je pa letos še nekaj drugega. Kakor se se na Nemškem, v Italiji in na Francoskem navadili, pred vsakim socialističnim kongresom prerokovati razpad stranke, so tudi pri nas v zadnjih časih začeli iz specifičnih avstrijskih razmer zajemati upanje, da se ubije nasprotnik, katerega se najbolj boje, sam. Tolike so pisali o narodnih nasprotjih med češkimi in nemškimi socialnimi demokrati, o različni narodni taktiki čeških in slovenskih socialistov, da bi bil moral človek, ki jim še kaj verjame, misliti, da je res v avstrijski socialni demokraciji vse narobe in da se moramo razlesti kakor rakovi mladi. In prav od češkega zbornice so pričakovali take glasove in take sklepe, ki bi razbili skupnost socialnih demokratov različnih narodov v Avstriji, na največjo radost buržoazije vseh narodov.

A kaj se je zgodilo?

Češki zbor je sklenil natančno to, kar je «Rdeči Prapor» že pred tedni označil za potrebno in vsi dogodki, ki so bili v zvezi z zborom, se sijajno manifestirali mednarodnost in nerazdružljivo solidarnost avstrijske socialne demokracije vseh

PODLISTEK.

Mi smo socialisti.

Spisal Maksim Gor'ki.

Mi smo — socialisti. To pomeni, da smo mi nasprotniki privatnega lastništva, katero razdvaja ljudi, hujska druge proti drugim, rodi sovražstvo, in katero — da prikrije svoja pogubna svojstva — z lažjo in hinavstvom pogublja celi svet...

Mi pravimo: ta današnji sistem, ki smatra ljudi kot sredstvo za obogatevanje, je za človeka nedostojen; z licemersko in lažljivo moralno tega sistema se mi ne moremo strinjati.

Predrznost napram posameznikom se nam studi — zato se borimo proti vsem oblikam telesne in duševne sužnosti in proti vsem vrstam zatiranja...

Mi delavci... smo ljudje in z našim trudom je vse ustvarjeno — od najgromnejšega stroja pa do najmanjše otroške igrarice. Mi smo ljudje oropanih pravic, vsakdo nas zamore izkoriščati, samo da doseže svoj namen. Ali mi smo se pričeli buditi, dvigati in hočemo sad svobode, da bi se učvrstili in vsposobili, kako bi s časom pridobili vso moč v naše roke...

Odrto rečemo, naša deviza je: dol s privatnim lastništvom, a vse bogastvo in vsa proizvajalna sre stva naj pripadejo — ljudstvu, vsa moč ljudstvu, a delo naj bo obvezno za vse.

Mi smo revolucionarji in taki ostanemo do tlej, dokler bo obstalo privatno lastništvo, dokler bodo eni samo zapovedovali, a drugi samo — delali. Mi smo proti današnjemu redu in mirovali ne bomo, dokler ne zmagamo. In mi bomo zmagali, mi delavci! Naši izkoriščevalci niso tako močni, kakor mislijo. Isto bogastvo, katero stane milione tlačanih človeških žrtev, ista sila, iz katere prihaja njihova moč, da gospodarijo nad nami, izziva med njimi samimi boj in jih tira v telesno in duševno propast. Imetje in bogastvo rabi obrambe, katera stane mnogo napora, vsled tega so oni — naši izkoriščevalci — večji sužnji nego smo mi, sužnji bogastva. Zaslužajeni se duševno, a mi smo telesno. Oni se ne morejo rešiti pritiska predsodkov, kar jih duševno ubija — a nam ne more nihče zabraniti, da bi ne mislili svobodno. Strup, s katerim nas trovajo, je slabši od protistrupa, katerega — nehote — prillivajo naši zavednosti... A naša zavednost raste, razvija se brez prestanka, siplje iskre in osvaja vse duševno zdrave ljudi, da, se celo ljudi iz njihovih vrst. — Ozrite se samo enkrat po njih, po izkorišče-

valcih. V svojih vrstah nimajo več idealnih ljudi, ki bi se hoteli boriti za njihovo moč; razlogov nimajo več, da bi se mogli braniti proti navalu pravičnosti; na polju misli ne morejo ustvariti nič, oni so duševno nerodoviti.

Naše ideje pa rastejo in se širijo bolj in bolj, osvajajo široke sloje ljudstva in združujejo ga v boj za svobodo. Razredna zavednost v veliki vlogi, katero bodo doigrali delavci, združuje delavske ljudi celega sveta v eno dušo. Ta pomlajeni razvoj življenja pa ne morejo izkoriščevalci ustaviti z ničevostjo, ne z nesramnostjo, ne z okrutnostjo. Nesramnost pade takoj v oči, dočim okrutnost in tiranstvo izzivata ogorčenje in osveto. Sila, ki spaja izkoriščevalce in tirane, je sila vzajemnega požiranja — med tem, ko naša sila narašča z naraščajočo zavednostjo delavcev.

Zločin je, kar počenjajo izkoriščevalci, kajti oni gredo za tem, da iz ljudi napravijo sužnje. Nasprotno pa naše delo osvoboduje človeštvo od strahov in počasti, katere je porodila kristolovska laž in požrešnost z namenom, da obdrži ljudstvo v bedi in trepetu. Izkoriščevalci, kapitalisti so iztrgali človeštvo iz pravega življenja, razkosali so ga in vpropastili. Socializem pa spaja in združuje razkosani in razrušeni svet v skladno in složno celoto — in to bo prišlo.

narodov. Resolucija, ki jo je sprejel češki zbor, se glasi:

«Zbor českoslovske socialno - demokratične delavske stranke nalaga izvrševalnemu odboru, da se takoj poda v obravnavanje s strankami drugih narodnosti v Avstriji, da se revidira narodnostni program stranke, sprejet na splošnem avstrijskem zboru v Brnu leta 1899., in da se izdela do take konkretnosti in podrobnosti, da posluži v bodoče ne le kot temelj skupnega nazora na narodnostne zadeve, temveč tudi kot temelj enotne politične prakse vseh socialno-demokratičnih strank v Avstriji.»

Nihče ne more braniti nacionalistom, da bi se smejali, kadar so tepeni in če si domišljajo, da je resolucija češkega zbora ugodna njihovim ciljem, jim vsakdo lahko privoščiti to otročje veselje. Za nas pa je vprašanje, kaj pomeni ta resolucija v resnici in kako jo je soditi s socialističnega stališča.

Pred vsem je v resoluciji izrečeno, da nam ne zadostuje več brnski program. Ne le v resoluciji, temveč tudi v debati, ki je bila dovolj živahna, ni bilo z nobeno besedo rečeno, da se kdo v stranki ne strinja več z glavno idejo brnske resolucije, z narodno avtonomijo. Toda resolucija iz leta 1899. ne pove več vsega, česar potrebujemo danes. To pa ni nič drugega, nego posledica razvoja razmer v Avstriji, temveč tudi posebno razvoja socialne demokracije v državi.

Ko so se politični zastopniki delavskih organizacij leta 1899. sesli v Brnu, ni bila socialna demokracija več majhna stranka. Vendar pa se ni bila tako velika, da bi bila mogla močno vplivati na splošno politično življenje v državi, v deželah v občinah. Njena glavna naloga je bila še vedno v agitaciji in v organizaciji. V parlamentu je bila frakcija tako maloštevilna, da ji je mogla služiti zbornica le za govorniški oder, s katerega je lahko širši javnosti razkladala svoje nazore. Vse to pa se je v desetih letih temeljito izpremenilo. V celi državi, prav posebno pa med nemškimi in češkimi delavstvom se je socializem rapidno razširil. Organizacije so narasle, da bi se človek kar čudil in končno si je delavstvo priborilo splošno volilno pravico, s katero je dobilo nepričakovano veliko zastopstvo v državnem zboru.

Tako je prihajala stranka bolj in bolj v direktno stike z vsakdanjim življenjem. Z vsoto močjo se je zapletla v praktično politiko, na katero je dobivala vedno več vpliva; kjer je nekdanje zadovolstvo načelo, je postala živa potreba podrobnih določb. Brnska resolucija je postala pretesna, treba je detajliranja.

To hoče doseči praška resolucija.

Izmed vseh, ki opravljajo v stranki politično delo, se nihče ne čudi temu. Tako se razvijajo stvari na vsakem polju. V organizaciji, ki je podlaga obstanku in življenju stranke, ni bilo nič drugega. Nekdanje zadovolstvo, da se je povedalo, kdo je sodrug; in vsi sodrugi skupaj so bili stranka. Kakor so se množili, tako so bile potrebne nove oblike. Na vsakem zboru se ponavlja vprašanje organizacije, najmočnejše stranke, ki so videli do skrajnosti izpopolnjena, se bavijo neprenehoma z organizacijskimi vprašanji in se bodo morale z njimi baviti, dokler obstoje. Tako se morajo spopolnjevati vsi «okvirni zakoni» s podrobnimi določbami, tako mora živ organizem neprenehoma revidirati delo preteklosti.

A češki sodrugi hočejo doseči revizijo in izpopolnitev narodnostnega programa dogovorne s sodrugi drugih narodnosti. To je važno in to bi morale izrekniti meščanske stranke, če bi hotele dobiti pravi pojmi o socialni demokraciji in o njenih ciljih. Češki nacionalisti to že čutijo. V njihovih časopisih ne najdemo nikjer tiste hvale čeških sodrugov, s katero mislijo naši narodnjakariji ubijati nas. V ustih češke buržoazije so češki sodrugi prav taki izdajalci naroda kakor mi v ustih naših nacionalistov. In to je tako naravno, da ne more biti drugače. Stranka raste, njene naloge se množe, zato se pojavlja več in več vprašanj, ki se morajo reševati, o katerih nastajajo debate, o katerih se izrekajo tudi razni nazori. Toda vse to se godi, da se čim bolje posluži skupni stvari delavstva, vsem delom je pred očmi socializem, ki združuje vse; metoda vseh socialno-demokratičnih strank v Avstriji je in ostane mednarodna. To je potrdil tudi praški zbor, naj je to narodnjakarijem všeč ali pa ne.

Atentat militarizma na ljudstvo.

Vse avstrijsko prebivalstvo živi pod težkim vtisom smelih zahtev, ki jih stavlja vojna uprava na ljudske žepce; celo patriotom po poklicu je zastala sapa, ko so zagledali pred seboj orjaške številke, ki naj jih avstrijsko ljudstvo potrpežljivo plača: taka nazorna ilustracija avstrijsko-megalomanske politike je celo vsezavero-domcesarskim ljudem prehud tobak. Za brezmiselno aneksijo Herceg-Bosne, ki bi jo bilo moralo avstrijsko prebivalstvo kmalu z lastno krvjo potrditi, prezentira skupno vojno ministristvo tak horenden račun, kakor ga ni nihče pričakoval.

Nad 300 milijonov kron je požrla aneksija in skoro tristo milijonov terja mornariska uprava za zgradbo novih bojnih bark. Ljudstvo je pričakovalo davno obljubljeno in obečano starostno in invalidno zavarovanje, pa bere Jobovo sporočilo, da treba vreči že zopet več kot pol milijarde trdo zasluženih kron v militaristično brezno. Zazelelo si je kruha, pa so mu dali kamenja, zahotelo ribe, pa so mu ponudili — gada . . .

Zahteve vojne uprave niso, če premislimo obupne finančne in gospodarske razmere, drugega nič, kot bridko norčevanje iz avstrijskega ljudstva. Parlamentarna dovolitev teh ogromnih svot pa bi bila direkten zločin na avstrijskem ljudstvu. Celo meščanski poslanci in politiki, rojeni patriotje, so se prestrašili nezmerljivih zahtev in zato skušajo preslepiti ljudstvo s tem, da bodo razdelili kolosalno svoto pod različne naslove in na več let. Toda pol milijarde ostane pol milijarde, naj se izdatke titulira kakorkoli in naj je izmaknejo ljudstvu iz žepa v dveh ali pa treh obrokih.

Dolžnost ljudstva, ki so ga nezaslišane vojaške zahteve izdramile, je, da enkrat sproženega vprašanja ne pozabi: v avstrijski državi ne sme biti, še celo ne ob sedanjih žalostnih razmerah, ko imajo po ljudskih domovih nepovabljenega, neljubega gosta: bedo, govora o vojaških pustolovščinah, ki jih usiljuje vojna uprava. Obračunati treba definitivno z militarizmom, ki pije srčno kri avstrijskih narodov, zameniti treba stoječo armado z ljudsko vojsko.

Včeraj je bil dvajseti september, obletnica žalostnega dne, katerega imamo vsi še v spominu. Liberalno in klerikalno časopisje se je kregalo, kako obhajati obletnico; zdrava in pametna misel se ni sprožila ne tu, ne tam. Naj-dostojnejša, naj-impozantnejša in najizdatnejša proslava padlih žrtev bi bila ta, da se vsakdo v svojem srcu zaroti in zakolne, da ne odda pri nobenih volitvah glasu militarističnemu kandidatu. V tem hipu bi septembrske žrtve, dasi tragične, ne bile več brezvspešne, iz nedolžno prelite krvi bi vzrasla blagoslovljena zetek.

Znan sklep, da ne dovolijo militarizmu niti solda, bi lahko storili v proslavo septembrskih žrtev tudi slovenski poslanci. Toda . . . Ob misli na slovenske poslance in militarizem se spominjamo slike iz «Simplicissima», ki predstavlja bavarsko «žeganje». Fantje se pretepajo bogu na čast za žive in mrtve, s cepci in kosami, vilami in krampi — kar pride komu pod roke. V tem zavzorni prvi fari «ave Marija»; kot na mah obstane boj in začne se molitev: fant tam v kotu, z vilami v r . . . zavije oči proti nebu, povzdigne roke in moli pobožno naprej . . .

Slovenski klerikalni in liberalni poslanci pa bi z bajonetom v r . . . povzdignili prestreljene roke za najgorostasnejše zahteve militarizma.

Meščanski poslanci ne bodo obvarovali slovenskega ljudstva pred atentatom militarizma; slovensko ljudstvo se mora v boju proti militarizmu predvsem zavarovati pred svojimi žalostnimi poslanci.

Dopisi.

Z Dolenjskega. († Leopold Gangl.) V Metliki je umrl Leopold Gangl v visoki starosti. Mirna, krotka narava je bil, a pameten, energičen mož, ki si je, dasi ne bogve kako šolan, pridobil samoukom dosti znanja, motril prav dobro razvoj drugih narodov in želel tudi slovenskemu narodu, da vstopi v gospodarsko in socialno življenje omikanejših narodov. L. Gangl je bil duša vsega političnega življenja v Belokrajni. Sedanjí deželni glavar Franc Šuklje mora, ko pregleduje svojo hojo skozi življenje, postajati pri ljubeznivem ožjem rojaku, ki ga je protežiral s toliko ljubeznijo. Pri volitvah v dolenskih

metih je bilo odločilno, za koga glasujejo belokranjski meščani. Gangl je v najlepšem miru vse tako uravnal, da duhovniki v belokranjskih dveh mestih niso mogli priti do veljave. Belokranjskim meščanom gre dosti zasluge v tem, ako se je na Dolenjskem kaj uživala svobodna misel. In Ljubljana je mogla utrjevati svobodnejšo stremenje le s pomočjo dolenskih meščanov, ker gorenjska mesta niso bila zanesljiva in tudi notranjska ne zmirom. Gangl je bil eden najboljših organizatorjev stranke v političnih bojih. Metličani 16. stoletja so bili dobri protestanti, ki so se najzadnji vdali protireformaciji na Slovenskem. V Ganglu je bilo dosti tega duha naših najboljših protestantov.

Gangl je bil skromen odbornik-tajnik metliške občine, ali njega se je vprašalo v vseh važnih ukrenitvah meščanstva. Gangl je bil na Slovenskem prvi, ki je Schutze-Delitschevo idejo o združnih posojilnicah razumel in po njej ustvaril prvo dolensko — pa tudi prvo slovensko posojilnico z neomejenim porostvom. Mož je zapazil, da je v razvoju človeka tudi mejusobna pomoč velik princip napredka, princip življenja ljudi in po njem zasnovana omenjena posojilnica je v Belokrajini veliko koristila. Njegova slika bi imela viseti v vseh združnih slovenskih posojilnicah. Belokrajna je bila in je še daleč oddaljena od železniškega prometa. Običaji, življenje je v tej zemlji sorodno hrvaškemu. Malokdo se je izven Belokrajne zmenil za njo, dasi je jako rodovitno ozemlje in človek na njem eden najnadarjenjših Jugoslovanov. In tako je živel Belokranjec slabo in dobro, skrbeč po svoje zase. Že od nekdanje Belokranjec rad potoval. Vsaj kot krošnjar je moral iti pozimi kam ven, in ko se je Amerika po cenejši vožnji odprla evropskemu delavstvu, je pošiljal Belokranjec tja večino svojih fantov, mlajših mož. Danes se izseljuje v Ameriko tudi najboljša ženska Belokrajne. In v Ameriki izbornou uspeva Belokranjec, Belokranjec je vodilni element med slovenskimi izseljenci v Ameriki. Veliko Belokranjcev govori angleško.

Ali domu vendar rad včasih prihaja, tudi v trdni naselitvi Belokranjec živo vstaja domotožje. Belokrajina je vinorodna dežela. Izborna vina in sadje proizvaja. Trtna uš je uničila stare vinograde. Belokranjci so bili prvi poleg Bizeljčanov, ki so vinograde obnovili. Ali ti z lastno pomočjo, dočim je za Bizeljčane štajerski deželni odbor, je država dosti storila. In v tej obnovitvi vinogradov, pa tudi boljši kulturi drugega poljedelskega sveta je bila omenjena Prva dolenska posojilnica prava dobrotnica. Oderuštvo je izginilo, ameriški denar se je nalagal v tej posojilnici in koriščal doma ostalim, ali tudi le začasno izseljenim rojakom, ko so si kmetije moderno urejali in stavili nove hiše, gospodarska poslopja, ko so bila poslopja iz tlakarske dobe že za nič. Veliko denarja je bilo v prometu v Belokrajni in ta promet se je osredotočal in se še v navedeni posojilnici, katere ustanovitelj in izboren ravnatelj je bil ranjki L. Gangl.

Ako ima Belokranjec komu biti hvaležen, — na grob tega najboljšega svojega rojaka te dobe bode gledal hvaležno še vnuk.

Ta Gangl je bil velik talent, delavna moč prve vrste. Malo si je mož privoščil počitka v življenju. In svojo lepo nadarjenost posvečeval je mož nesebično svojim ožjim rojakom. V velike razmere postavljen, bil bi postal Gangl izboren organizator velikega družbenega življenja. Bil je človek, ki ni maral fraz, ne istega kovanja slovensva v zvezde, ki ne pomišlja, da na ubogi slovenski zemlji stoji; — bil je tih, vstrajen, v koristno gospodarsko in socialno delo stremeč mož in ljubeznjiv človek v občevanju. Tudi v tem se je videlo, da človek ž njim občeč, ni imel opraviti z navadno naravo.

Ta mož je delal tudi za nas socialiste. Bil je v duši to. Tudi mi mu imamo ohraniti lep spomin; bil je že zgodaj pionir socializma na Slovenskem. Njegov sin pa stoji v naših vrstah.

Dr. Slanc.

Zagorje ob Savi. Pri našem rudniku za revir Kotredež smo dobili pred kratkim delovodjo Hineka. Takoj ob njegovem nastopu se je opazilo, da mož prav malo razume o potrebah v rovih. Tehnične naprave, vzdrževanje rovov se je slabšalo, tiri so postali tako stisnjeni, da mora po 4 ali 5 mož voziti posamezne vozove. Blato in voda stojita po 20 cm visoko. Hineka ne da ničesar popraviti, pač pa zmerja rudarje, da so leni in jim zuga z odpustom. Obnaša se tako kakor smo čitali pred leti o uradnikih na Siciliji. V rudniku trga akord, zmerja, odzunaj pa nosi vedno nabasan samokres v rokah. S tem tiranskim ravnanjem razburja rudarje bolj in bolj in prav nič čudnega ne bo, če izbruhne stavka. Opozarjamo trbovlijsko družbo, da napravi temu konec in naj pošlje moža v Srbijo nazaj, kjer je bil poprej. Ta človek res ne spada med civilizirane ljudi. Škoduje pa obenem tudi podjetju samemu, ker zaradi njegovega urejevanja in vzdrževanja rovov delavci ne morejo tega producirati, kar bi utegnili če bi bil na njegovemu mestu človek, ki kaj razume. Rudniška oblast je menda tudi slepa in kadar delavci ne bodo več mogli prenašati teh nerednosti in izbruhne stavka, se bo pa gospod nadkomisar opravičeval, da ni ni-

česar vedel o njih. Gospodje pri trbovljski družbi in slavni c. kr. rudniški urad, storite torej svojo dolžnost, zakaj za vse, kar bi se utegnilo dogoditi, boste odgovorni sami.

Zagorje ob Savi. Liberalni agitatorček Karl Fišek, črevljarski mojster v Zagorju, je bil dne 18. t. m. obsojen na tri dni zapora ali globo pri litijem okr. sodišču, ker je pri svoji agitaciji za liberalne kandidate dolžil sodruga Čobala, da je on kriv, da morajo rudarji plačevati davek. Pri svojem zagovoru se je skliceval na članek v «Slovenskem Narodu», češ, da je Čobal to zakrivil zaradi tega, ker je organiziral rudarje, da več zaslužijo in zaradi tega tudi kriv, da morajo rudarji plačevati davek. Priča je pa potrdila, da je žaljive besede govoril povsem drugače in sodnik ga je zaradi tega obsodil na gorenjo kazen.

Volilci III. razreda občine Zagorje ob Savi!

Občinske volitve v Zagorju ob Savi so razpisane na 28. in 29. septembra t. l. Socialno-demokratska stranka je postavila za III. razred naslednje kandidate: Čobal Melchior v Zagorju št. 99, Krajšek Jakob pri Sv. Urhu št. 28, Gale Josip v Toplicah št. 59, Repovš Josip v Zagorju št. 61, Sitter Franc v Toplicah št. 11, Razboršek Alojzij v Toplicah št. 93, kot odborniki; Repovš Martin v Toplicah št. 78, Koželj Franc v Toplicah št. 104, Drnovšek Franc pri Sv. Urhu št. 20, kot namestniki.

Volilci, pozor torej! Naše zastopstvo je opravljeno in potrebno v zagorski občini. Volilci in sodrugi naj sploh store vsak svojo dolžnost tudi pri teh volitvah.

Žalostno — pa resnično.

Konec.

Odgovor podpisanega delavskega odbora, poslan rudarskemu revirnemu uradu na njegova izvajanja, ki smo jih navedli v številki 97 z dne 14. septembra t. l. se glasi: Slavni c. kr. revirni urad v Ljubljani. Z ozirom na protokol, ki smo ga prejeli od šentjanskega delavskega odbora, sestavljen dne 28. julija glede seje odbora II. skupine, vršete se dne 27. junija v Št. Janžu, izjavljamo podpisani, da je cela vsebina protokola nezmiselna laž in falotarija, katero bomo dokazali. Že lani je dobil načelnik T. Filipič pismo od ondotnih rudarjev, v kojem je bilo celo vrsto pritožb, na koje se pa prvič ni jemalo ozir, temveč se je dotične poučilo, naj se obrnejo najprvo do svojega oskrbnika in na krajevni odbor. Ob priliki je T. F. g. Gmejnerja na to opozoril, kar je ta vzel na znanje in obljubil, da bode preiskal. Drugo pismo je dobil načelnik T. F. dne 25. aprila t. l., v kojem so še bolj kritične pritožbe, katere so nujno potrebne, da se jih preišče. Tretje pismo je dobil T. F. 16. junija t. l. od odbornika Anton Papeža iz Št. Janža, v kojem končno stoji: „Pr čakujemo Vas in več nas, ker potreba je za nas“. Tudi v Ljubljani pri zadnjem zborovanju II. skupine nas je prosil Anton Papež v navzočnosti več delegatov, naj skličemo enkrat sejo v Št. Janžu na željo rudarjev, kar se mu je tudi obljubilo, da se ob priliki stori. Na vse to se je c. kr. revirnemu uradu naznanilo, da se vrši dne 27. junija seja v Št. Janžu in ta se je tudi vršila, popolnoma v redu in po točkah dnevnega reda in so bili od otvoritve do zaključka seje navzoči sami povabljeni. Ves čas brez vsake kritike ali protesta proti nepravilnosti. Da so pa šentjanski odborniki pri vsaki prošnji ali pritožbi prosili, naj se njih imena vsled šikaniranja ne vpišejo v protokol, je tudi res. (Vprašamo, kaj to pomeni?) Dalje pa izjavljamo glede odbornika Antona Papeža, da je on nesposoben podpisati kak protokol, kaj še tako nesramno in lažljivo izmišljenega. Dne 27. junija, ko se je vršila seja, je bil ves dan tako pijan, da ž njim ni bilo mogoče govoriti nič stvarnega. Pri seji je pa še celo na mizi zaspal. Dokažemo lahko s pričami in z drugimi dokazi, da je poslani protokol z dne 28. julija iz Št. Janža v celem obsegu lažljiv. — Idrija, dne 27. avgusta 1909. — Tomaz Filipič. — Ivan Kokalj. — Tomaz Brus.

II. Izjava revirnemu uradu samemu pa se glasi: Sl. c. kr. revirni urad v Ljubljani. Z ozirom na predloženi dopis E. Z. z dne 14. avgusta t. l. se vpraša c. kr. revirni urad, kako se je moral prepričati o stvari, katero je v Št. Janžu preiskoval, da je odbor II. skupine svoj delokrog prekoračil, ker je zaslišal samo eno stranko, to je tožnika, ne pa tudi obtoženca. Drugič vprašamo, kako je to, da se pravi v predloženem

dopisu, da ni Anton Papež odbornik, v protokolu pa stoji z dne 28. julija t. l. sklenjen in podpisan v Št. Janžu, da se je povabilo krajevni delavski odbor treh mož, med katerimi je bil tudi Anton Papež, odbornik. Zakaj se je pa od g. tajnika Arkota poslalo vabilo, naslovljeno na načelnika, na ime Anton Papež, da se ga povabi k glavnemu zborovanju II. skupine, ki se je vršilo dne 25. aprila na starem strelišču v Ljubljani. Pri tem zborovanju je bil navzoč tudi g. c. kr. nadkomisar, ki je slišal, da se je čitalo ime Antona Papeža, in se mu je plačala potnina. Zakaj se ni takrat reklo načelniku, da Papež ni delegat. Ni se pa tudi poslalo načelniku seznamke, kdo je in kdo ni delegat, dasi je isti že lani zahteval seznam funkcionarjev. Dalje izjavljamo, da ni resnica, da bi se bilo pri seji kaj drugega razpravljalo kot o gospodarskih zadevah našega revirja, kar stoji tudi v protokolu iz seje z dne 27. junija t. l. Da bi se pa omenjena ali pa kaka druga zadružna seja vršila nepravilno pod vodstvom načelnika T. Filipiča, to se še ni in se ne bode zgodilo, dokler bode funkcioniral sedanji odbor. Če bi se pa nameravalo agitirati za kakšne strankarske namene, bi se to storilo na drugem mestu, ne pa pri odborovih sejah, ker sedanji odbor prav dobro pozna zadružna pravila. Končno pa zahteva odbor od c. kr. revirnega urada, da takoj skliče sejo in sicer kjer hoče ter povabi odbor II. skupine in one tri moze iz Št. Janža v navzočnosti g. nadkomisarja in šele potem bode c. kr. revirni urad opravičen se izraziti, da je prepričan o nepravilnosti in zlorabi zadružnih pravil. Drugače pa lahko odbor izreka, da je c. kr. revirni urad v Ljubljani le enostranski. To zahteva odbor v smislu zadružnih pravil § 156., odst. 3. in kadar se bode prepričal o nepravilnem postopanju odbora, potem lahko stori korak po odst. 4 omenjenega paragrafa. — V Idriji, dne 24. avgusta 1909. — Tomaz Filipič, načelnik II. skupine; Ivan Kokalj, Tomaz Brus, odbornika.

Daljšega komentarja k tej aferi ni treba. Jasno je pač, kako zna kapitalizem pridobiti denuncijante in še celo delavske zaupnike, če niso organizirani. To smo hoteli pribiti v eksemplu šentjanskim rudarjem, da poznajo svoje zaupnike. Da je g. Gmejner, tamošnji rudarski oskrbnik, tisti, ki dela protipostavno in celo strogo kaznjivo ter da ravno pod njegovo komando ni tako, kot je on v denuncijantskem protokolu napisal, bomo v prihodnji številki pojasnili.

Domače vesti.

— Uradniška mizerija na ljubljanskem magistratu. Klerikalni «Slovenec» ima to hvalevredno navado, da liberalnemu «Narodu» vedno vrača milo za drago. Silo za ognjilo! Kadar zine kaj «Narod» o klerikalni strahovladi in korupciji pri dež. odboru, takoj mu je «Slovenec» za petami in priobči par mičnih dogodkov z ljubljanskega mestnega magistrata. In tako vsaj izve širša javnost, kaj se godi za kulisami tistih gledališč, kjer uganjajo svoje burke narodstvarijarji obeh taborov, tisti ljudje, ki imajo vedno polna usta pravičnosti do drugih narodnosti ter posebne skrbi in ljubezni do svojih rojakov. Oglejmo si nekoliko to skrb in socialno ljubezen, ki se je ž njo enkrat hvalil dr. Triller. V eni svojih zadnjih številkih pripoveduje «Slovenec» o položaju nižjega in pomožnega mestnega uradništva. Informirali smo se natančneje in izvedeli naravnost neverjetne stvari. Tisti, ki ima maturo, služi že sedmo leto za pomožnega uradnika in mora opravljati kot tak tisti referat, ki je bil prej dedeljen komisariju-juristu! Niti do praktičnega mesta se ni mogel povspeti! In vendar je gotovo dober delavec, sicer mu ne bi bili povelili tkega posla. Priznati se mora, da je Hribar dosegel rekord v zastopavljanju in zanemarjanju uradniških interesov. V občinskem svetu pa sedi vendar nekoliko zastopnikov uradništva. Apeliramo nanje! Milohnoja, Majer in drugi, zganite se vendar! Saj vendar ne morete mirno gledati, kako se ravna z vašimi stanovskimi tovariši! Bodite saj vi, zastopniki inteligence, samostojni in postavite se po robu Hribarju, ki pri svojih 50 000 K letnih dohodkov noče imeti smisla za bodo uradništva, katero mora za par borih kronic plače garati zato, da se njemu dobro godi. Ne dajte se odpraviti z izgovorom: ni denarja! Če ga je za razne ljudi, ki so komaj poduhali v mestno službo, pa so že postali, skoro se golobradi, nadinženirji, tajniki extra statum — ne da bi vedeli niti sami, niti kdo drugi, zakaj in kje so njih posebne zasluge — ga mora biti tudi za druge. Informirajte se in storite kaj za te reveže, ki jih je precejšnje število, sicer bomo morali verjeti, da ste tudi vi le kilmavci in zupanove marioneti in pa, če hoče kak nižji mestni uradnik kaj doseči, da mora postati vsaj «narodni» delavec pod Ribnikarjevo egido! Še boljše priporočilo je seveda, če je človek penzijo-

niran višji državni uradnik! Morda preskrbi Hribar tudi Bilinskemu, kadar ga pahnejo z ministrskega stola kako mastno občinsko službico — sinekuro? Roka roko umiya!

— Malér. Slovenski javnosti ni nič kaj prav, da sta bili žrtvi lani 20. septembra tako neznatni osebi, kakor sta dijak Adamič in delavec Lunder. Koliko bolj bi se dalo te žrtve izrabiti za reklamo političnih strank, bodisi liberalne ali klerikalne, če bi bila padla med lanskimi žrtvami po en prvak liberalne in en prvak klerikalne stranke. Na grob bi potem postavili kar dva kipa, pa bi bil tak spomenik, da bi bilo kaj. Obe stranki bi imeli potem povoda dovolj za slavja in ne bilo bi se potreba prepirati o tem, ali naj prideta sliki na nagrobni spomenik ali ne. Ne bomo preiskavali, zakaj sta padli kot žrtvi le ti dve neznatni osebi; čitatelji to sami dobro vedo. Toda zdi se nam, da nas o tem, kako prihaja do takih pojavov, najboljše pouči zgodovina. V Trstu so padle delavske žrtve, pred nekaj leti in takrat je meščansko slovensko časopisje vpraševalo, kaj je imela «mularija» iskati na ulici. Sklenili so klerikalci in liberalci kompromis pred 20. septembrom vendar so pa zatrjevali in prisegli, da je 20. september tisti dan, ki je združil vse Slovence. Ob obrekovanju socialne demokracije glede narodnosti, ob volitvah, povsod, so po nemarnem izgovarjali imeni proletarcev Adamiča in Lundera. In danes se sramujejo teh dveh imen, obeh slik, danes se sramujejo vseh priseg in se delajo, kakor bi bili poparjeni, v kaosu stare nesloge, v kaosu razdirajočega in narodnjaškega dela in klečplaztva pred klerikalizmom in vlado. Preiskovali ne bomo, kaj je kdo rekel ali storil v kritičnem položaju, ker takrat človek ni odgovoren za svoja dejanja. Konstatiramo pa lahko to, da je resnično samo, da sta padli dve smrtni žrtvi vsled militaristično-kapitalističnega sistema, vse drugo je pa — hlapščina, ki jo je zastiralo ljudskim očem momentano navdušenje. Sicer pa vse to ni nič novega. Naše meščanske stranke so prav take kakor drugorodne: če gre za delavske interese, se norčujejo iz delavcev, če padejo žrtve iz delavskih krogov vsled njih netaktnosti ali nepremišljenosti, se hlinijo trenotek in spet so to, kar veleja njih narava.

— Obletnica 20. septembra se oficijalno ni slavila, ker je vlada prepovedala vsakršne priredbe te dni. V nedeljo je bilo na pokopališču mnogo ljudstva. Na grob so položili tudi nekaj vencev. Za javno varnost je skrbela mestna in državna policija, ki je bila raztresena po vsem mestu, kar se nam pač zdi nekaj prisiljeno, ker se ni bilo bati prav nikakšnih izgrediv. Tudi nekaj žalnih zastav je viselo po mestu. Splošno praznovanje v pondeljek ni obveljalo.

Zadnje vesti.

Poraz Bienertihove vlade in vladanja.

S tolikim hrupom napovedana pogajanja med češkimi in nemškimi strankami češkega deželnega zbora so se temeljito ponesrečila. Nemske meščanske stranke so na včerajšnjem shodu sklenile, da od obstrukcije ne odnehajo. Včeraj so se zbrali vsi nemški poslanci češkega deželnega zbora v Pragi in izdali sledeči komuniké:

Nemški deželnozborški poslanci izjavljajo, da se ni zgodilo ničesar, kar bi njih nagnilo, da opuste svoje dosedanje stališče.

Vsled tega sklepa se Nemci ne bodo udeležili volitev skrutinatorjev in konstituiranja kurij; o nadaljnjem postopanju bo sklepala konferenca načelnikov, ki se je napovedala za danes. Nemci bodo stavili svoje zahteve. — Postopanje nemških poslancev pomenja popolno fiasco Bienertihove vlade, ki ni mogla oživotvoriti predpogojev za delovanje češkega deželnega zbora.

Praga, 20. septembra. Včeraj se je vršila po vsem Češkem množica shodov za splošno in enako volilno pravico v deželni zbor; shode je sklicala socialno-demokratska stranka; udeležba je bila ogromna.

Praga, 20. september. Mladočeški klub je odobril postopanje zastopnikov pri ministrskem predsedniku Bienertu za časa pogajanj in se je postavil na stališče, da se nemška obstrukcija ne sme odkupiti s kakimi koncesijami.

Ogrska kriza. Budimpešta, 20. septembra. „Budapester Montagsblatt“ objavlja sledečo izjavo cesarja napram Weckerlu: O samostojni banki sedaj ne more biti govora; koncesije se morajo omejiti zgolj na diplomatsko in vojaško polje.

Odstop grškega kralja? Atene, 20. septembra. Sinoči so se podali poslednji člani grške dinastije preko Pireja v tujino; ostal je le še kralj.

Gališki deželni zbor. Lvov, 20. septembra. Rusinski poslanci so v današnji seji deželnega zbora nadaljevali obstrukcijo.

Obisk nemškega kancelerja. Dunaj, 20. septembra. Ob 6. uri zvečer je bil v cesarski palači v Schönbrunnu na čast doselega nemškega kancelerja Bethmanna-Hollwega dvorni obed.

Strankaraki zbor avstrijsko-nemške socialne demokracije. Liberec, 20. septembra. Poslanec Pernerstorfer je danes otvoril razprave strankarskega kongresa. Shod je manifestiral za gigantski boj švedskega proletarijata, za španske revolucionarce in proti carizmu. Shoda se je udeležilo 204 delegatov, v imenu jugoslovanske soc. demokracije Ethin Kristan kot gost.

Cerkev in delavstvo.

Govoril na sestanku slovenske „Svobodne Misli“ na Jesenicah g. JUC. Lenart Lotrič, dne 12. septembra t. l.

Dalje.

Zavedeni proletarski razred stremi po taki ljudovladi, kjer bo veljala največja pravica in svoboda za vakega porameznika. V tej državi bodo imeli vsi enake pravice in dolžnosti, vsi enake predpogoje k sreči. Tu ne bo nikakih predprav, nikakih kast, ki bi vladale nad drugimi. Moderna družba stremi po političnem, socialnem in mišljenskem osvobojenju.

Na političnem polju se bori zavedno delavstvo za najradikalnejši demokratizem. Socialno svobodo izkuša doseči potom socializma, svobodo vesti pa z mišljensko revolucijo.

In pri vseh teh svojih ciljih, pride delavstvo v nasprotje z cerkvijo.

Cerkev je sovražnica vsake prave svobode. Ona ni demokratična. Cerkev je tip absolutne monarhije. Katolicizem moramo pojmovati kot teokratski sistem, t. j. dobesedno prestavljeno — vlada božja. V praksi je to vlada duhovniške kaste. Da pa je vlada ene kaste trdna, mora cela družba obstojati iz kast. To se dandanes ne da več dobro izpeljati, zato pa vidi hierarhija predpogoj svojega obstanka v družabni neenakosti. Zato gre cerkev roko v roki s plemenitaško kasto. Vsi ti faktorji so danes v dekadenci. Zato se vzajemno medseboj podpirajo. Militarizem in razni vladarji so cerkvi zelo naklonjeni. Med duhovniki in grofi je največje prijateljstvo. Gospodje pač vedo, zakaj. Odtod paragraf v varstvo cerkve in pohajanje plemstva na katoliške shode. — Na drugi strani pa cerkev zopet zagovarja monarhizem. Cimbolj je kaka monarhija absolutna, tembolj vseč je to cerkvi, ker ve, da se ji v tisti državi najbolje godi, kjer je večji absolutizem, kjer nima ljudstvo pravic. Zato cerkev tako naglas oznanja nauk, da je vsa oblast od boga, da je to božja volja tako, da kralji in cesarji nad ljudstvom vladajajo.

Delavstvo pa pravi, da vsa oblast, vsaka vlada mora temeljiti na volji ljudstva. Cerkev hoče absolutizem, delavstvo najširšo demokracijo.

Cerkev kot organizacija je tip carizma, papež absolutni vladar in njegova volja vse. Zato se pa cerkev ne bode nikdar sprijaznila s politično in socialno svobodo mas, ker ta pomeni smrt politični moči cerkve in uničenje slepe vere v avtoriteto duhovnikov.

Kaka nasprotnica je cerkev vsake prave svobode, nam kaže dejstvo, da je papež Pij IX. preklel osnovne zakone avstrijske države iz l. 1867, 1868, ki podeljujejo državljanom — državljske svobodščine in intrigriranje cerkve proti francoski republiki.

Politični ideal zavednega delavstva je nezdržljiv s političnimi cilji katoliške cerkve. — Delavstvo hoče vse stare inštitucije odstraniti, cerkev jih brani na vse kriplje.

Delavstvo se bojuje za nove družabne uredbe, ki se bodo bistveno razlikovale od današnjih. In te nove družabne uredbe pomenijo za cerkev smrt. Cerkev živi od pretoklosti, delavstvo zida na bodočnost. Med tema dvema faktorjema ni mogoče premirja, ampak le boj. Dalje prih.

Puntigamska pivnica

Su. Petra, cesta 47

priporoča izborni kraski teran, Colaričev cviček, bel in rdeč iz Drenove ter priznano dobro puntigamsko marčno pivo. Otvorila se je tudi

vinska klet v kateri se toči izborno istrsko vino, belo in rdeče po 56 vinarjev liter. Za izborno in ceno kuhinjo je dobro preskrbljeno.

Sprejme se več gospodičen v kuharski pouk, katere lahko dobivajo tudi hrano. 4-4

Marija Rozman, restavraterka.

Velika in moderna
: zaloga oblek :
— za gospode, dečke in otroke —

A. KUNC

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3
: (na vogalu Židovske ulice). :

Strokovnjaška postrežba z izbornimi izdelki po nizkih, stalnih, na vsakem predmetu označenih cenah. :

Naročila po meri točno in priznano dobro. :

Svojim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
varnosti potovati naj se obrnejo
na Simona Hincetca
v Ljubljani Kolobrevarske ulice 28
Kot tudi v Pijavici kjer se breskava

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Telefon št. 177

52-35

L. Tomažič
zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam
zagrebško in
: češko pivo :

Največja zaloga,

najboljša in najcenejša tvrdka za naročevanje oziroma nakupovanje!

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/3, 1/4 in 1 kg. 104-86

Jantarjeve glazuro za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravljena za vsakovrstne prevlake.

Brunollna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
l. 1892.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
l. 1892.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maslobo za usnje.

Oljnatih barv, priznano najboljših.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpeznega.

Gipsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbollnaja, najboljšega.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhlj, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.

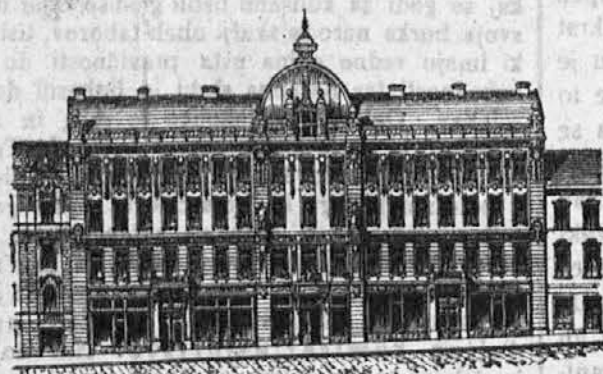
Najbolj varno naložen denar

je v slovenski

Mestni hranilnici ljubljanski

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost denarja je porok poleg rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in svojo davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 8. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4 % ter pripisuje nevzdignjene

obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica sama in ga vlagatelj ne zaračuni. Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišče po 4 3/4 % na leto. Z obrestni obnem plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5 % izposojenega kapitala. Na ta način se vsa dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6 % izposojenega kapitala, poplača dolg v 33. letih. Dolžnik more poplačati svoj dolg tudi poprej, ako hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje. — Mestna hranilnica izdaja lične

domače hranilnike

proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi otroke navajajo k varčnosti. — V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi **kreditno društvo.**

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v

Prešernovih, prej Slonovih (Elefantnih) ulicah 3.